DRŽAVNI ZBOR
P R E J E T O 12.11.2018, 020-07/18-0532/3, 500-01/18-0021/3

Datum podpisa: 16:25, 12.11.2018
Referenčna številka: 001-104/2018/5

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Štefanova ulica 5, 1000 Ljubljana

T: 01 478 60 01
F: 01 478 60 58
E: gp.mz@gov.si
www.mz.gov.si

DRŽAVNI ZBOR RS
mag. Dejan Židan, predsednik
Šubičeva 4
1000 Ljubljana
e-naslov: gp@dz-rs.si

Številka: 001-104/2018/5
Datum: 9. 11. 2018

Zadeva: **Odgovor na poslansko vprašanje poslanke Nade Brinovšek v zvezi z Zakonom o duševnem zdravju**
Zveza: **Vaš dopis, št.020-07/18-532/2, z dne 11. 10. 2018**

Na Ministrstvu za zdravje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) smo prejeli pisno poslansko vprašanje poslanke Nade Brinovšek, ki se nanaša na opozorila Varuha človekovih pravic v zvezi s kršitvami pravic otrok in mladostnikov z duševno motnjo pri njihovi neprostovoljni nastanitvi in obravnavi v varovanih oddelkih socialnovarstvenih zavodov. Poslanka sprašuje, v katero smer bodo šle spremembe Zakona o duševnem zdravju in v kolikšni meri Ministrstvo za zdravje upošteva priporočila Varuha človekovih pravic v smeri izboljšanja in prenehanja kršitev človekovih pravic v zvezi z Zakonom o duševnem zdravju. V nadaljevanju posredujemo odgovor na zastavljeno vprašanje, ki smo ga pripravili v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti na področju duševnega zdravja že več let skušajo urediti področje specializirane obravnave v primeru neprostovoljne namestitve v varovani oddelek socialnovarstvenega zavoda otrok in mladostnikov – tako tistih z motnjami v duševnem zdravju kot tudi motnjami v duševnem razvoju. Zavedajo se pomanjkljivo urejenega področja institucionalnega varstva za obe ciljni skupini, saj so dejavno vpeti v problematiko neprostovoljnega nameščanja predvsem mlajših odraslih v že tako prezasedene varovane oddelke socialnovarstvenih zavodov.

Zakon o duševnem zdravju (Uradni list RS, št. 77/08 in 46/15 – odl. US, v nadaljevanju ZDZdr), določa pogoje za neprostovoljno namestitev na področju institucionalnega varstva tako otrok in mladostnikov kot tudi odraslih z motnjami v duševnem zdravju in predstavlja osnovo za vzpostavitev varovanih oddelkov v socialnovarstvenih zavodih. V zadnjih 10 letih so bili v vseh štirih posebnih socialnovarstvenih zavodih za odrasle vzpostavljeni varovani oddelki, ki zagotavljajo 80 postelj za odrasle. V naslednjem letu Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti načrtuje vzpostavitev novega oddelka za dodatnih 12postelj. Vendar dinamika vzpostavitve podobnega oddelka v okviru centrov za usposabljanje, delo in varstvo ni sledila posebnim socialnovarstvenim zavodom.

S strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je bilo podanih nekaj predlogov za dopolnitev ZDZdr zlasti v delu, ki se nanaša na določila o neprostovoljnem sprejemu in odpustu iz varovanega oddelka, delo zastopnikov na področju duševnega zdravja in delo koordinatorjev za obravnavo v skupnosti – vendar predlogi z vidika institucionalnega varstva ne predstavljajo bistvenih sprememb v samem konceptu zakona, saj le ta ustrezno ureja področje neprostovoljnih namestitev.

Za otroke in mladostnike z motnjami v duševnem razvoju si tako centri za usposabljanje, delo in varstvo zadnja leta prizadevajo vzpostaviti (vsaj en) varovani oddelek za specializirano obravnavo za primere neprostovoljnih namestitev, za kar pa Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti še ni uspelo zagotoviti finančnih sredstev.

Z zavedanjem vseh pristojnih ministrstev glede nujnosti in zahtevnosti reševanja težav zaradi prezasedenosti varovanih oddelkov ter istočasno neustreznosti nameščanja oseb s težavami v duševnem zdravju zaradi različnih potreb po zahtevnosti obravnave, je bil konec leta 2016, tudi na podlagi številnih spodbud Varuha človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju besedila: Varuh), sprejet dogovor o vzpostavitvi medresorske delovne skupine za vzpostavitev specializirane enote za obravnavo oseb z najtežjimi oblikami motenj v duševnem zdravju na ravni Vlade Republike Slovenije (sklep št.: 02401-24/2016/3).

Naloge medresorske delovne skupine, v kateri sodeluje tudi varuh, so:

- preučiti modele dobre prakse v tujini ter pripraviti analizo trenutnega stanja obravnave otrok in mladostnikov ter odraslih oseb s težavami v duševnem zdravju, ki zaradi hudih oblik motenj v duševnem zdravju ogrožajo svoje življenje ali življenje drugih, ne zmorejo obravnave v obstoječih institucionalnih oblikah (oddelki pod posebnim nadzorom v psihiatričnih bolnicah, forenzični psihiatrični oddelek, varovani oddelki socialno varstvenih zavodov, zapori) niti obravnave v skupnosti,
- preučiti veljavno zakonodajo in predlagati (spodbuditi) spremembe, ki bodo omogočile vzpostavitev specializirane enote za osebe z najtežjimi oblikami motenj v duševnem zdravju, zaradi katerih ogrožajo svoje življenje ali življenje drugih,
- pripraviti elaborat, katerega del predstavlja predlog izvedbe pilotnega projekta.

Predlog novelacije Zakona o duševnem zdravju se sicer pripravlja od novembra 2016, vendar še vedno ni v celoti usklajen.

S spoštovanjem,

Samo Fakin
MINISTER

Vročiti:
- Državni zbor RS, gp@dz-rs.si – po e-pošti